

Kako je risati zemljevid šolske občine.

Konferenčno poročilo.

(Konec.)

Tudi vasi, ceste, pota, vode in gorovje sosednih občin naj obseza načrt in sicer toliko, kolikor jih omeja pravokot na izvirniku, kajti tudi sosedne občine naj bodo učencem kolikor toliko znane. Pri kopiranju gorovja se vsprejmejo v načrt tudi vse plastne črte, po katerih je možno gorovje plastično označiti in to z jednostranim senčenjem. Otroku se mora na zemljevidu terén označiti tako, da more iz narisane oblike tudi v posameznih delih gorovje, katero je videl v resnici, spoznati in si ga prav predstavljati. Koliko domišljije je že treba otroku, da spozna kak kraj z dotičnimi poslopji v pregledu od zgoraj, toliko več še le pri gorovju, katero navadno le od strani vidi. Nikakor tedaj ni odobravati, ako bi se na zemljevidu gorovje prav nič ne označilo. Sè šrafitiranjem pridvižnost zemljišča zaznamovati, bi nikakor ne nasvetoval, ker je to delo jako težavno in zamudno; sicer bi pa tudi oni, ki nima mnogo vaje v tem, to delo zvršil slabo. V šrafitiranih črtah je jako veliko tehnike in po njih večji ali manji debelosti je spoznati nagnjenost teréna od 5—5°— . Kdor tedaj ni šrafitiranja popolnoma vešč, naj to opusti. Gorovje tako zaznamovati, kakor to delajo učenci srednjih šol, ki je zaznamujejo sè špičastimi črtami, da je potem videti, kakor bi lezle gosence po papirji, ni prav in je brez pravega pomena. — Da pa učenci umejo kolikor toliko tudi šrafitiranje, je vsekako umestno, ako se en del gorovja tudi popolnoma pravilno šrafitira in skala šrafitiranja na strani zemljevida ali na posebnem listu označi. — Kako je gorovje senčiti, uči nas najbolje lastna skušnja. Nekaj vaje in kmalo se tudi to prav zadene. Ako se jemlje v poštev, da svitlobni žarki navadno od zgoraj z leve vpadajo na predmete, nam je vse tej strani obrnena gorska pobočja pustiti svitle, vse druge pa senčiti. — Kjer se ožé plastine črte, tam bodi senca temnejša, a kjer so bolj oddaljene ena od druge, svitlejša. V ridah in ozkih, globokih dolinah je stran v senci temnejše označiti, kakor nasprotno, ki se nahaja v svitlobi.

Zaradi preglednosti in zaradi lepše oblike je tudi ta zemljevid pobarvati. Stanovališča je ločiti od drugih poslopij, ki ostanejo črna, z rudečo barvo. Samo ob sebi je umevno, da se pridržé v kopiji ista konvencijonelna znamenja, kakor v izvirniku. Da omenjena zemljepisna znamenja tudi učenci v zadnjih klopéh dobro vidijo, je priporočati, da so narisani na posebni tabli v veliki meri. Ker jih imajo učenci večkrat pred seboj, jih tudi kmalo zapamtijo. Ta znamenja naj učenci risajo tudi v risanke, kar delajo tudi radi in z velikim veseljem.

Ali naj se v ta zemljevid (načrt) vse vsprejme, kar se nahaja na originalu? Rekel bi: Razven parcel vse, in sicer zato, ker je prostora zadosti in ker so učenci iz raznih vasij v šoli, katere je s podrobnosti njih domačega kraja kolikor toliko natančno seznaniti. Tudi tu ni načrt z imeni preobložiti, ker ta le ovirajo pregled, pospešujejo učencevo razmišljenost, ker ne išče krajev i. dr. z orijentiranjem. Pojasnila naj se nahajajo na strani načrta. Ko je delo na vseh listih dovršeno, izročiti je te knjigovezu, da jih prilepi na platno.

S tem sem svojo nalogo končal. Dovoljujem si le še kratek dostavek. Marsikdo bode si mislil: Vse prav, kar nam je poročevalec pevedal, a težko mi bode, ali še celó nemogoče pridobiti šoli navedena učila. Sam nisem risar in ko bi tudi bil, krajni šolski svét mi pa tudi ne bode dal za zemljevid, original, 4 gld.; slednjič pa kje dobiti pantograf?

O tem je moja misel taka. Za kopije map bi tam še ne bila taka sila, kjer jih imajo občine. Dobile bi se, mislim, pri županstvu že za šolsko porabo; vsaj v letu štirikrat ali petkrat. Kjer pa map ni dobiti, tam se omisli pri mapinem arhivu vsaj list vasi, v kateri se šola nahaja. Načrt šolske občine pa je za vsako šolo neizogibno potrebno učilo, katero naj bi pripravil šolam, ki jih še nimajo, poseben odbor, sestavljen iz vseh risanja zmožnih učiteljskih močij našega okraja za določeno nagrado. Ta odbor naj bi priredil za porabo tudi mapine liste onim šolam, katere jih pri občini ne morejo dobiti; seveda bi moral dotični šolski voditelj o vsem potrebnem odbor informirati. Ravno takó naj bi temu odboru pripadla tudi naloga izdelati stensko tablo, na kateri naj bi bil ključ za konvencionelna znamenja, kateri naj bi se hektografiral in doposlal vsem šolam. Za popis in koloriranje teh znamenj naj bi skrbela vsaka šola sama po posebnem navodilu, katero preskrbi odbor. Da bi se take stenske table že nahajale tiskane, mi ni znano. Morda bi se našel na slednje imenovano učilo tudi kak založnik.

Za napravo pantografov, vsaj dveh, katera bi bila za ceno 6—7 gld. dobiti, naprosi naj se c. kr. okrajni šolski svét, da bi izposloval iz okrajne blagajne to svoto.

Krajni šolski svét naj vsprejmejo za napravo zemljevida (načrta) šolske občine vsaj 10 gld. v proračun za prihodnje leto. Le na ta način bi vsaka šola dobila dobro in toliko potrebno učilo, brez katerega si vspešnega pričetnega zemljepisnega pouka nikakor ni mogoče misliti.

To učilo je pa tudi še iz drugega razloga jako važno. Ako ima šola to prepotrebno učilo, izdelal bode marsikdo tudi pridvižni zemljevid (Relief) svoje šolske občine. Nedvomno bi se s takimi učili za napredek zemljepisnega pouka jako mnogo storilo.

Val. Burnik.